

PREMIUM E-JOURNAL OF SOCIAL SCIENCES

Yıl / Year : 2022
Cilt / Volume : 6
Sayı / Issue : 20
ss / pp : 160-176

<http://dx.doi.org/pejoss.2230>
Araştırma Makalesi / Research Article
Makale Geliş / Received : 23.03.2022
Yayınlama / Published : 30.04.2022

Dr. Öğr. Üyesi Mahmut TOKMAK

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Bucak Zeliha Tolunay Uygulamalı Teknoloji ve İşletmecilik Yüksekokulu,
Bucak/BURDUR
<https://orcid.org/0000-0003-0632-4308>

Doç. Dr. Hamza KANDEMİR

Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Isparta Meslek Yüksekokulu, ISPARTA
<https://orcid.org/0000-0003-3672-5970>

Öğr. Gör. Dr. Metin KARACA

Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Gelendost Meslek Yüksekokulu, Gelendost/ISPARTA
<https://orcid.org/0000-0003-3615-1276>

Öğr. Gör. Serdar AYDOĞAN

Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Isparta Meslek Yüksekokulu, ISPARTA
<https://orcid.org/0000-0003-4102-2292>

SOSYAL SERMAYENİN AKADEMİK BAŞARIYA ETKİSİ: GELENDOST MESLEK YÜKSEKOKULU ÖRNEĞİ¹

Özet

Sosyal sermayenin toplum gelişimindeki önemi ve etkinliği uzun yıllardır incelenmektedir. Her bireyin farklı başarı hedefleri vardır. Amaç bu başarıya ulaşabilmektir. Sosyal sermaye bireylerin başarıya ulaşmak için kullandıkları bir kaynaktır. Sosyal sermaye ekonomik açıdan kişi ve kurumlar arasındaki güvene bağlı ilişkilerin incelenmesi olarak ifade edilebilir. Bu çalışmada; Ağbuba'nın 3x2 Başarı Hedefi Modelinin 3x2 Başarı Hedefi Modeli Ölçeği (2014) ve Uçar'ın Sosyal Sermaye Ölçeği'nin (2016) Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmasında Sosyal Sermaye Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma Gelendost Meslek Yüksekokulu'na devam eden 113 öğrenci ile gerçekleştirilmiş ve En Küçük Kareler Yaklaşımı ile Sosyal Eşitlik Modeli Analizi kullanılarak test edilmiştir. Kısmi En Küçük Kareler ile Yapısal Eşitlik Modellemesi varyans tabanlı bir biçimde ölçülen yapıların, varyans temelli ilişkilerini test etmektedir. Sosyal sermaye üzerindeki olumlu etki, akademik başarı üzerinde olumlu bir etkiye sahiptir. Bu etki regresyon katsayısı olarak tanımlanır ve bu değer araştırmamızda, 0.460'dır. Bu katsayının değerlendirilmesi ise sosyal sermayede gerçekleşen 1 birimlik değişim başarıya %46 düzeyinde olumlu ve anlamlı etki etmektedir. Sosyal sermayenin bireyin sosyal başarısını etkilemesi çalışmanın sonucu olarak yorumlanmıştır.

¹ Bu çalışma International Conference on Social Science Research/KOSOVA (ICONSUR 2018) Sempozyumunda sunulmuş, geliştirilerek makale formatına getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Sermaye, Akademik Başarı, Yapısal Eşitlik Modeli, Kısmi En Küçük Kareler Yaklaşımı.

THE EFFECT OF SOCIAL CAPITAL ON ACADEMIC ACHIEVEMENT: GELENDOST VOCATIONAL SCHOOL SAMPLE

Abstract

The role and effectiveness of social capital in community development has been studied for many years. Each individual has different achievement goals. The goal is to achieve this success. social capital is a resource that individuals use to achieve success. Social capital can be expressed in economic terms as an examination of the relationships between individuals and institutions based on trust. The 3x2 Achievement Goal Model Scale of 3x2 Achievement Target Model of Ağbuba (2014) and the Social Capital Scale in the Validity and Reliability Study of the Social Capital Scale of Uçar (2016) were used. This study was carried out with 113 students attending the vocational school of Gelendost. this study has been tested by using Social Equation Model Analysis with the Least Squares Approach. Structural Equation Modeling with Partial Least Squares tests variance-based relationships of structures measured in a variance-based manner. The positive impact on social capital has a positive effect on academic achievement. This effect is defined as the regression coefficient and this value is 0.460. The interpretation of this value is a positive and significant effect on the 46% level of change in social capital. It was seen as a result of the study that affected the social success of social capital.

Keywords: Social Capital, Academic Achievement, Structural Equation Model, Partial Least Squares Approach.

1. GİRİŞ

Rekabet düzeyinin teknoloji ve küreselleşme süreçleri ile birlikte çok yüksek düzeyde yaşanıyor olması ülkelerin eğitim alanlarında başarılı politikalar izlemesi halinde rekabette başarıyı elde edebileceği sonucu beraberinde getirmektedir. Eğitimde yüksek niteliği sağlayabilmek için eğitim politikalarında izlenen çeşitli yaklaşımlar bulunmaktadır. Bu yaklaşımların odak noktası ise akademik başarıyı yükseltmek üzerine kuruludur. Dünya'daki tüm ülkelerin akademik başarı sıralamaları çeşitli araştırmalar ile ortaya koyulurken, Türkiye'de Pisa test sonuçlarının Şekil 1'de olumsuz bir görünüme sahip olduğu görülmektedir.

Şekil 1. OECD Türkiye PISA Test Görünümü
(<http://www.compareyourcountry.org/pisa/country/TUR?lg=en>)

Yukarıdaki olumsuz görünümün pozitif yönelimi sağlayabilmek bakımından akademik başarıya etki eden faktörler üzerinde durulması bakımından yapılan çalışmanın eğitim bilimleri ve yönetim bilimleri bakımından faydalı olacağı düşünülmektedir.

Başarı motivasyonu üzerine yapılan araştırmalar, uzun zamandır davranışsal bilişsel temeller üzerinde durmuştur, ancak son günlerdeki alan yazında, hedefe yönelik davranışların bilişsel

ve duyuşsal bileşenlerini bütünüştiren bir başarı hedef çerçevesini geliştirmiştir. Bir başarı hedefi, başarı davranışının amaçları ile ilgilidir. Davranışların niyetlerini üreten bütünüleşik bir inanç, nitelik ve etki örüntüsünü tanımlar ve bu, başarı tipindeki etkinliklere yaklaşma, ilişki kurma ve bunlara cevap verme gibi farklı yollarla temsil edilir (Ames, 1992:261). Bu bakış açısı ile başarı üzerindeki etkilere yönelmek akademik başarının sağlanabilmesi için önem arz etmektedir.

Başarı duygusu başarıya ilişkin etkinlikler veya başarı sonuçları ile doğrudan bağlantılı duygu olarak tanımlanmaktadır. Buna bağlı olarak, başarıyla ilişkili etkinlikleri içeren durumlar başarı duygusu olarak kabul edilmektedir (Hacıömeroğlu, Bilgen, Tabuk, 2013:86). Başarı duygusunu sağlayan çeşitli etmenleri göz ardı etmemek gereklidir. Bu bağlamda akademik başarının sağlanmasında iletişim önemli bir noktada yer almaktadır.

İletişim her gün insanlar arasında meydana gelmektedir ve bu süreç bireyde veya sosyal yapılarda bulunan hazır bir zenginlik olmaktan ziyade bireyler arası etkileşim alanlarında oluşturulmuş olan bağlantı ve ağlarla zenginleşen önemli bir sosyal sermaye göstergesidir (Ekinci, 2008, s.15). Fiziksel sermaye ve insan sermayesi kavramlarıyla (bireysel üretkenliği geliştiren araçlar ve eğitim) benzer şekilde, sosyal sermaye, karşılıklı yarar için eşgüdümü ve işbirliğini kolaylaştıran ağlar, normlar ve sosyal güven gibi sosyal organizasyonun özelliklerini ifade eder (Print and Coleman, 2003:124-125). Bu bileşenlerin optimum biçimde bir araya gelmesi ile bireyin sosyal sermayesinde olumlu gelişim sağlanabilecektir.

Sosyal sermaye, iki veya daha fazla kişi arasındaki iş birliğini destekleyen anlak bir gayri resmi kuraldır. Sosyal sermayeyi oluşturan normlar, iki arkadaş arasındaki karşılıklılık normundan, Hıristiyanlık veya Konfüçyüsçülük gibi karmaşık ve özenle ifade edilen doktrinlere kadar değişebilir. Bu tanımla, sosyal sermaye ile ilişkilendirilen güven, ağlar, sivil toplum ve benzerleri sosyal sermayenin bir sonucu olarak ortaya çıkmakta, ancak sosyal sermayenin kendisini oluşturmamaktadır (Fukuyama, 1999:1). Sosyal sermayenin oluşumu bakımından daha farklı etmenleri de sosyal sermaye bileşenlerine dahil etmek yararlı olacaktır. Bu yapıya dahil edilebilecek bir başka bileşen ise bireyler arası ilişkilerdir.

Diğer sermaye biçimlerinden farklı olarak, bireyler aracılığıyla sahip olunamayan ancak bireyler arası ilişkilerle ortaya çıkarılabilen, karşılıklı güven, beklentiler ve bu kapsamdaki dayanışmanın sonucunda oluşan bir değerdir. Güven, yükümlülük ve beklentiler, normlar, otorite ilişkileri ve paylaşılan bilgilerin tümü sosyal sermayeyi ifade etmektedir, çünkü tüm bu unsurlar ortak bir toplumsal yapı içinde yer alan bireylerin sosyal ilişkilerinden ortaya çıkmaktadır (Mcclenaghan, 2000:568-569; Ekinci, 2008:18).

Belirli bir hedefe ulaşmak için sosyal sermayenin kullanılabilir bir kaynak olduğu kabul edilmektedir. Sosyal sermaye bireylerin, grupların, örgütlerin veya toplumların amaçlarını yerine getirme kapasitesini artırabilir (King, 2004:477). Diğer bir deyişle birey sosyal sermayesi sayesinde belirlemiş olduğu amaçlara ulaşabilir.

Sosyal sermaye terimi, asıl olarak toplumsal sosyal örgütlerde bireylerin gelişimi için yararlı olan, kişisel bağları kesişen, ilişkisel kaynakları tanımlamak için kullanılmıştır. Son araştırmalar, bu kavramı, aile içindeki ve dışındaki ilişkiler, firmanın içinde ve ötesinde ilişkiler, organizasyon-pazar arayüzü ve çağdaş toplumlarda kamusal yaşam da dahil olmak üzere daha geniş bir sosyal olgu yelpazesine uygulamıştır. Fiziksel ve beşeri sermaye gibi çeşitli çalışmaların işaret ettiği gibi, sosyal sermaye, bir bireyin mesleki kazanımından bir firmanın iş operasyonlarına kadar değişen eylemleri kolaylaştıran verimli bir kaynaktır (Tsai

and Ghoshal, 1998:464). Bu kaynaktan doğru bir şekilde beslenebilen bireyler yaşama dair çeşitli kazanımları elde edebilecektir.

Bazı çalışmalarda sosyal sermaye tarafından elde edilebilecek fayda ve çıktığı türleri kategorize edilmiştir. Sosyal sermayenin eylem sonuçları için iki ayrı tema belirlenebilir. Öncelikle sosyal sermaye eylemin verimliliğini artırır. Eylemin verimliliği, işlemlerin ve bilgilerin azaltılmış maliyetlerini ifade eder. İkinci olarak sosyal sermayenin, uyarlanabilir verimliliğe ve onun yarattığı yaratıcılık ve öğrenmeye bir yardım olarak oynadığı rol üzerine odaklanır. Özellikle araştırmacılar, işbirlikçi davranışları teşvik etmek için sosyal sermayeyi bulmuşlardır, böylece yeni örgütlenme biçimlerinin ve yenilikçi örgütlenmenin gelişmesini kolaylaştırmıştır. Uyarlanabilir verimlilik faydaları, iş birliği ile elde edilen iyileştirmeler, yenilikçilik ve değer yaratma anlamına gelir (Nahapiet and Ghoshal, 1998:245). Bir örgütte yapılacak işler bellidir ve her benzer örgütte yapılan işler birbirine benzerken, sosyal sermaye düzeyi yüksek olan bireylerin yaptığı işler, sosyal sermaye düzeyi düşük olan ve aynı işi yapan diğer bireye göre daha yüksek niteliklere sahip olacaktır.

Akademik anlamda sosyal sermaye kavramı 1980'li yılların başlarında ele alınmaya ve incelenmeye başlamış ve 90'lı yıllarda daha sık bir şekilde incelenmiştir. Türk literatürüne girişi ise 2000'li yılların başında olmuştur (Aynacı, 2022: 50). Sosyal sermayenin konu alındığı başlıca alanlar eğitim, ekonomik kalkınma, demokrasi, aile, işgücü piyasası, yaratıcılık, girişimcilik, göç, sosyal dışlanma, sosyal hareketler ve sağlık olarak sayılabilir (Seçer, 2009:104). Sayılı alanlar içinde belki de en önemli olanı eğitim alanıdır.

Ekonomik bakımdan sosyal sermaye, kişi ve kurumlar arası güvene dayalı ilişkilerin, ekonomik etkinliğe ve üretime yansımaları şeklinde kabul edilmektedir (Karagül ve Masca, 2005:39). Kabul edilen bu olgu sosyal, ekonomik ve kültürel alanların gelişimine etki edebilir niteliktedir. Sosyal sermaye bireylerin, grupların ve toplulukların kolektif sorunları daha kolay çözmelerine izin verir. Sosyal ağlar, topluluk olarak arzu edilen davranışa uyumun sağlanmasına yardımcı olur. Güvenin ve uyum sağlayamayan ağların yokluğunda, diğer bireylere güven duyulmadığından bireyler iş birliği yapma eğiliminde değildirler. Sosyal sermayenin güçlendirilmesi amacıyla zorunlu olarak üstlenilmeyen çeşitli sosyal faaliyetlerin bir yan türevi olabilir. Birçok kişinin bir bireyin veya grubun sosyal sermayeye yaptığı katkılardan yararlandığı sosyal sermayenin olumlu dışsallıkları vardır (OECD, 2001:41). Sosyal sermayenin olumlu çıktılarını özellikle eğitim hayatında bireyin topluluklarda, derneklerde, vakıflarda ve müspet öğrenci hareketlerinde yer alması sayesinde elde edebileceği varsayılabilir.

Toplumun en küçük yapı taşı olan aileden en geniş hali olan ulusa kadar sosyal sermayenin kaynaklarının uzandığı ifade edilebilir. Aile ve ulus unsurlarıyla birlikte sivil toplum örgütleri, firmalar, kamu sektörü, etnik ve diğer sosyal gruplar sosyal sermayenin kaynaklarını oluşturmaktadır (Karagül ve Masca, 2005:43). Bununla beraber sosyal sermaye mikro, orta ve makro düzey olmak üzere sınıflandırılabilir. Mikro seviyede sosyal sermaye; birey, aile ve arkadaşlar; orta seviyede sosyal sermaye, komşuluk, toplumsal kimlik ve yerel otorite ile makro seviyede sosyal sermaye, bölge, ulusal ve uluslararası düzeyde ortaya çıkmaktadır (Altay, 2007:344). Bireyin ve örgütün kaynakları çerçevesinde farklı düzeyler sosyal sermayeyi geliştirici etkinliklere yönelim, bireyin ve örgütün niteliklerine olumlu yönde katkı sağlayacaktır.

1.1. Sosyal Sermaye

Davranışsal iktisatla birlikte insanın manevi yönü daha ön plana çıkmaya başlamıştır. Günümüzde ekonomi modelleri sosyal deneyler veya tecrübelerle şekillenmektedir. Ekonomi alanında huzur, mutluluk, sosyal iletişim modelleri ve güven gibi sosyal ve psikolojik kavramlar hep göz ardı edilmiştir. Bunun sebebi ise bu kavramların ölçümünün zor olmasıdır. Zaten değişimin sürekli yaşadığı dünyada bir veriyi mükemmel toplamak da mümkün değildir. Diğer önemli sorun ise iktisadın insanı mutlu etmekten çok zengin etmeye odaklanmasıdır. Bu odaklanmadaki hata ise zenginliğin başarıyı ve mutluluğu getirmeyişidir. Bundan dolayı “sosyal sermaye” kavramı bu ortamda iktisat alanına dahil olarak, “küreselleşme” gibi 21. yy. akademi dünyasında popüler bir kavram haline gelmiştir (Kılıç ve Koçyiğit, 2017:97). Sosyal sermayenin en çok kullanılan tanımı; “karşılıklı yarar için eşgüdüm ve iş birliğini kolaylaştıran ağlar, normlar ve sosyal güven gibi sosyal organizasyonun özelliklerini ifade eder” bahsedilen ağlarsa birden fazla organizasyona üye olup organizasyonlar arası sağlanan bağlantılar olarak ifade edilir (Putnam, 1995; Karadeniz ve Yılmaz, 2016:182). Birey bu bağlantılar sayesinde ihtiyaçlarını bu ağlara sahip olmayan bireylere göre karşılamada daha üstündür denilebilir.

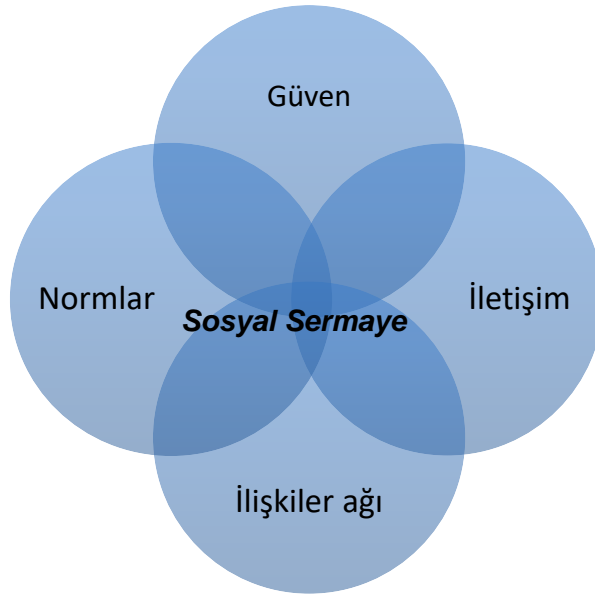
Bourdieu, Coleman ve Putnam sosyal sermaye ile ilgili olarak öne çıkmaktadır. Bourdieu sermayeyi sosyal, kültürel ve ekonomik olmak üzere üçe ayırmaktadır. Sosyal sermaye kavramını eleştirel bir bakış açısıyla ele almış ve sosyal sermayenin toplumsal eşitsizliği beraberinde getirdiğini ifade etmiştir. Coleman akademik başarı ile sosyal eşitsizlik arasındaki ilişkiyi çözümlenmek adına lise öğrencileri üzerine araştırmalar yapmış ve gençler üzerinde aynı yaş gruplarının aile ve öğretmenlerine oranla daha etkili olduğu sonucunu tespit etmiştir. Coleman’a göre sosyal sermaye ekonomik düzenin farklı katmanlarındaki tüm bireyleri etkilemektedir. Dolayısıyla sosyal sermaye bir kimsenin ulaşabileceği kaynakları göstermektedir. Putnam da Coleman ile aynı şekilde sosyal sermayeye sahip olunması durumunda kişilere ve toplumlara fayda sağlayan köprü oluşturan ve birleştirici bir araç olarak kabul etmektedir (Aydın Öztürk, 2021: 126-127). Sosyal sermaye, karşılıklı tanıma ve tanımaya ilişkin az çok kurumsallaşmış ilişkilerden oluşan dayanıklı bir ağa sahip olması nedeniyle bir bireye veya gruba tahakkuk eden fiili veya sanal kaynakların toplamıdır (Bourdieu ve Wacquant, 1992: 119).

Ekonomi yazınında sosyal sermaye, yalnız niceliksel alışveriş mantığının yetersiz olduğunu ve kârın elde edilmesiyle sosyal ilişkilerin de gizli bir işleve sahip olduğunu ifade etmektedir. Ekonomi dışı yazınlarda ise sosyal sermaye kavramının tanımı ve işlevselliği konusunda farklı yazarlar tarafından farklı şekillerde ifade edilmiştir. Ortak düşünce sosyal sermayenin bireysel çıkarları güven ve ilişki ağları parametrelerini kapsadığı yönündedir (Dağdelen, 2021:123-124).

Başka bir yaklaşıma göre ise sosyal sermaye, sosyal ilişkilerin ekonomik etkilerine odaklanmaktadır. Sosyal sermaye kavram bakımından bireyde tek başına yer almayacağını da ifadesidir. Kavramsal olarak aynı zamanda “sermaye” kavramından bahsedilmesi meselenin mali kaynaklar ve insan kaynakları ile olan ilişkisini de ortaya koymaktadır. Sosyal sermaye sosyal ilişkilerin kalitesini ve niteliğini belirlerken, iş birliği ve güven öğeleri toplumların gelişmesine ve başarıya ulaşmasına neden olmaktadır (Baykal ve Gürbüz, 2016:78). Sosyal sermaye kapasitesini yükseltebilen bireyler toplumsal alanda daha çok kazanımlara ulaşabilmektedir.

Toplumsal yaşamda insanın bulunduğu yerde estetik, sevgi, saygı, anlayış ve güven gibi bazı öğelerin yokluğu verimsizlik, yetersiz üretim ve bununla birlikte tükenmişliği beraberinde getirecektir. Bu saptama ile örgütler sosyal sermaye bulunmasına azami derecede dikkat etmelidir. Sosyal sermayenin temeli sosyal yaşantılardan elde edilen çıktılardır. Bu yüzden komşuluklarda ve sosyal yapılar ile okullarda başarılı bir iş birliği geliştirilmesi kritik önem arz etmektedir. Eğitim organizasyonlarında sahip olunan sosyal sermaye, öğrenciden elde edilecek beşerî kaliteyi arttıracak ve daha iyi sonuçlara ulaşılabilecektir. Bu sebeple bireyin sosyalleşmesine en çok önem verilen örgütler eğitim örgütleri olmalıdır (Günkör ve Özdemir, 2017:71). Eğitim kurumlarında sosyal sermayeye verilen önem ve faaliyetler, bireylerin gelecekları için kazanacağı sosyal sermayenin kaynakları oluşturması bakımından önemlidir.

Sosyal sermayenin tanımsal yaklaşımlarında genel olarak üzerinde durularak temellendirilen kavramlar güven, birlikler, gruplar, grup ve birlik üyelikleri, normlar ve ortak faaliyet kavramlarıdır. Sosyal sermaye kavramı sosyal bilimlere katkısı, toplumsal ve bireysel yapıların ve davranışların açıklanabilmesi için önemli bir etken olan ilişkiler, değerler ve sosyal iletişim ağlarıdır. Bu açıdan sosyal sermaye üzerinde fikir birliği oluşan temel kavramlar güven-normlar-iletişim-ilişkiler yapısıdır. Bu yapıya ise sosyal sermayenin temel bileşenleri denilebilir (Vergil ve Bahtiyar, 2017:675). Sosyal sermayenin temel bileşenleri ise Şekil 2' de gösterilmiştir.

Şekil 2. Sosyal Sermayenin Temel Bileşenleri

1.2. Akademik Başarı

Günümüz dünyasında gelişimi yakalamak ve bunu süreklilik haline getirmek için yaratıcı düşünebilmek, özgün fikirler sunabilen, farklılıkları fark edebilen ve bu süreci yönetebilen, hayat boyu öğrenmeyi ve kendini geliştirmeyi amaç edinmiş, sorumluluk bilincine ulaşmış bireylere sahip olma ile sağlanabilir (Bakan ve Güler, 2017:2). Bu bireylere sahip olmanın

toplum için önemli bir aşaması eğitim/öğretim faaliyetlerin bireyin yüksek bir akademik başarıya sahip olması sayesinde olabilecektir.

Akademik başarının kavramsal açıklaması, okulda verilen derslerde geliştirilen ve öğretmen/öğretim üyesi tarafından uygun görülen notlar, test puanları veya ikisi ile birlikte belirlenen beceriler veya kazanılan bilgilerin tanımlamasıdır. Ayrıca tüm akademik alanlarda mükemmellik, öğrencilerin müfredata dayalı performansları, bilgiyi edinme becerisi, sınıfta kendini ifade edebilme düzeyi ve genel olarak yapılan sınavlarla okuldaki görevlerine ilişkin olarak yeterliliklerinin belirlenmesi tanımlaması da yapılmaktadır. Akademik başarıda eğitim programının hedeflerine ilişkin olarak sağlanan yeterlilik üzerinde durulan bir başka değerlendirmedir (Ulubey ve Toraman, 2015:196). Akademik başarı eğitim faaliyetlerinde önemli bir yapı taşıdır. Sınıf ortamlarında eğitim öğretim uygulamalarının temel hedeflerinden biri akademik başarıyı arttırmaktır (Çil ve Çepni, 2016:84). Üniversitelerin ders içerik paketlerinde programın hedefi yer almaktadır. Bu programlara öğrencinin ne düzeyde ulaştığı, öğrencinin akademik başarısını ortaya koymaktadır.

Okullarda öğrencilerin kendilerini güvende hissetmeleri ve onlara destek verilmesi öğrencinin akademik başarısını arttırdığı ifade edilebilir (Karadağ vd., 2016:112). Buradan hareketle bireyin, örgütün ve toplumun etkilerinden etkilenecek şekilde şekillenen akademik başarıdan bahsedilebilir.

2. YÖNTEM

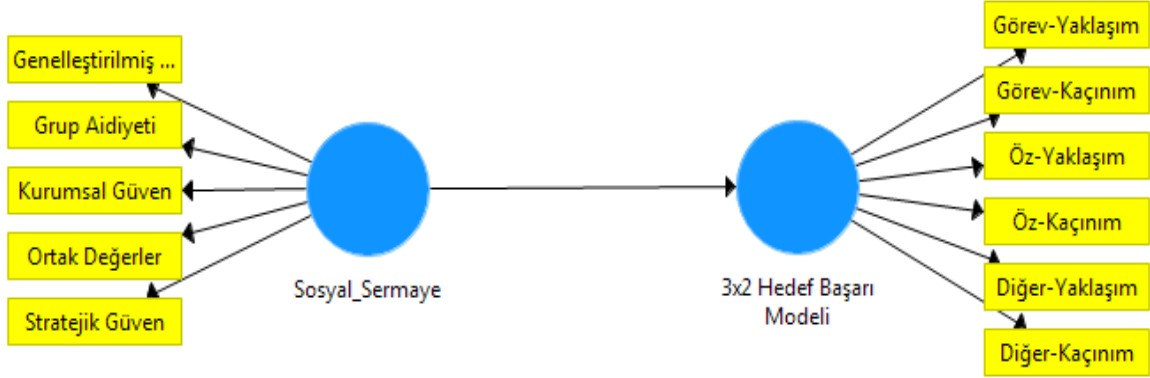
Araştırmanın metodolojisi kısmında amaç, yöntem, evren ve örneklem ile elde edilen bulgular yer almaktadır.

2.1. Araştırmanın Amacı

Çalışma Süleyman Demirel Üniversitesinde ön lisans öğrencilerinin, sosyal sermaye özelliklerinin akademik başarıya etkisini ölçmek amacı ile hazırlanmıştır. Çalışmada Uçar (2016)'ın "*Sosyal Sermaye Ölçeğinin Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması*" araştırmasında üniversite öğrencileri üzerinde geliştirdiği sosyal sermaye ölçeği kullanılmıştır. Ölçek alt boyutları bireylerin "*Stratejik Güven*", "*Genelleştirilmiş Güven*", "*Kurumsal Güven*", "*Ortak Değerler*" ve "*Grup Aidiyeti*" özelliklerini 50 ifade ile ölçmektedir. Araştırmanın diğer ölçeği ise Ağbuğa (2014)'nın "*3 x 2 Başarı Hedef Modeli Ölçeğinin Türk Lisans Öğrencileri İçin Geçerlik ve Güvenilirlik Çalışması*" araştırmasında geliştirilmiş olan ölçektir. Ölçek üniversite öğrencilerinin "*Görev-Yaklaşım*", "*Görev-Kaçınım*", "*Öz-Yaklaşım*", "*Öz-Kaçınım*", "*Diğer-Yaklaşım*" ve "*Diğer-Kaçınım*" boyutları ile her boyut 3 ifade olmak üzere toplamda 18 ifade kullanılarak akademik başarı ölçülmüştür. Yapılan çalışmanın beklenen çıktısı, bireyin başarısına etki eden okul dışı başka etmenlerin de etki ettiğini ortaya koymaktır.

2.2. Araştırmanın Modeli ve Hipotezleri

Araştırmada sosyal sermaye bağımsız değişken (Dışsal/Eksojen (Yılmaz, 2004:80)), 3x2 başarı hedef modeli ise bağımlı değişken (İçsel/Endojen (Yılmaz, 2004:80)) olarak teorik model oluşturulmuştur. Teorik model (Yıldız ve Akyol, 2014: 803) araştırma analizlerinden önce çalışmanın görsel olarak araştırmacının zihninde yer alan model olarak ifade edilebilir. Araştırmanın teorik modeli Şekil 3'te gösterilmiştir.

Şekil 3. Araştırma Modeli

2.3. Araştırmanın Hipotezleri:

Yapılan çalışmaya ilişkin hipotezler (Türker, 2011:1) aşağıda yer almaktadır

H₀: Sosyal Sermayenin Hedef Başarı Modeline pozitif anlamlı etkisi *yoktur*.

H₁: Sosyal Sermayenin Hedef Başarı Modeline pozitif anlamlı etkisi *vardır*.

2.4. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmanın analizinde kullanılacak olan veriler anket tekniği ile elde edilmiştir. Eğitim bilimleri alanında da sık bir şekilde, araştırma yöntemlerinde anket tekniği kullanılarak veri seti oluşturulduğu gözlemlenmiştir (Aydın vd., 2018:49). Araştırmanın evreni meslek yüksekokulu öğrencilerinin oluşturması, kullanılan araştırma yönteminin de uygunluğunu ortaya koymaktadır. Araştırma yöntemine uygun bir şekilde oluşturulan anket, 3 bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde 3x2 hedef başarı modeli ölçeği yer almaktadır. Ölçek yapısı Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. 3 x 2 Başarı Hedef Modeli Ölçeği Yapısı

3 x 2 Başarı Hedef Modeli Ölçeği	Ölçek Alt Boyutları	Madde Sayısı
	Görev-Yaklaşım	3

	Görev-Kaçınım	3
	Öz-Yaklaşım	3
	Öz-Kaçınım	3
	Diğer-Yaklaşım	3
	Diğer-Kaçınım	3
<i>Toplam Boyut/Madde</i>	6	18

Anketin ikinci bölümünde sosyal sermayeyi ölçmek için 50 ifadeli ölçek yer almaktadır. Ölçeğe ilişkin yapı Tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 2. Sosyal Sermaye Ölçeği Yapısı

Sosyal Sermaye Ölçeği	Ölçek Alt Boyutları	Madde Sayısı
	Stratejik Güven	9
	Grup Aidiyeti	6
	Kurumsal Güven	16
	Ortak Değerler	8
	Genelleştirilmiş Güven	11
<i>Toplam Boyut/Madde</i>	5	50

Anketin son bölümünde ise; araştırmaya katılan bireylerin demografik özelliklerine (cinsiyet, yaş, bölüm, sınıf, baba eğitim durumu, anne eğitim durumu, mezun olunan lise türü) ilişkin 7 soru yer almaktadır. Araştırmada kullanılan ankette yer alan soruların cevaplanmasında 5’li Likert tipi ölçek (Bayat, 2014) kullanılmıştır (1: Kesinlikle Katılmıyorum, 5: Kesinlikle Katılıyorum). Modelleme için kısmi en küçük kareler ile yapısal eşitlik modellemesi (Bulut ve Çavuş, 2015:597) yöntemi kullanılarak yol analizi SmartPLS 3.0 (Ringle, 2005) programında yapılmıştır.

2.5. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini Süleyman Demirel Üniversitesi Gelendost Meslek Yüksekokulu ön lisans öğrencileri oluşturmaktadır. Meslek yüksekokulunda kayıtlı öğrenci sayısı 651’dir. Uygulanan anket sayısı ise 113’tür. Elde edilen anket formlarına SPSS (Nie vd., 2011) paket programında normal dağılımında dışında yer alan anketler, Graps Legacy Dialogs BoxPlot seçenekleri ile tespit edilmiş ve veri setinden çıkarılmıştır. Normal dağılım dışındaki anketler çıkarıldıktan sonra veri seti sayısı 99’a düşmüştür.

2.6. Araştırmanın Bulguları

Araştırma bulguları demografik bulgular ve kısmi en küçük kareler yöntemi ile yapılan yol analizine ilişkin bulgulardan oluşmaktadır.

2.6.1. Demografik Bulgular

Yapılan analizler sonucu elde edilen demografik bulgular Tablo 3’ de görülmektedir.

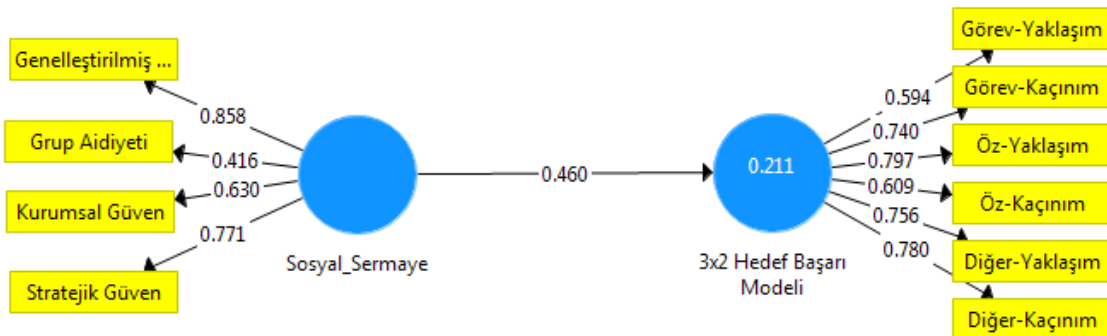
Tablo 3. Demografik Bulgular

		f	%
Cinsiyet	Kadın	74	66
	Erkek	38	44
Yaş	18 - 20 yaş arası	56	50
	21-23 yaş arası	54	48
	24 ve üzeri	2	2
Bölüm	İnsan Kaynakları	22	29
	Gıda Teknoloji	8	8
	Maliye	82	73
Sınıf	1	13	12
	2	91	82
	Uzatmalı	8	6
Baba Eğitim Düzeyi	İlköğretim	87	80
	Lise	21	19
	Üniversite	1	1
Anne Eğitim Düzeyi	İlköğretim	95	82
	Lise	16	14
	Üniversite	1	4
Mezun Olunan Lise Türü	Anadolu/Anadolu Öğretmen Lisesi	31	30
	Normal Lise	30	27
	Meslek/İmam Hatip Liseleri	48	43

Tablo 3’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerin %66’sı kadın, %44’ü erkektir. Yaş grubu olarak ise katılımcıların %98’i 18-23 yaş aralığındadır. Araştırmaya katılanların %92’si sosyal bilim programlarından öğrencilerdir. Öğrencilerin %82’si 2. sınıf öğrencileridir. Baba eğitim durumu bakımından %80 ile orta öğretim mezunu oranı göze çarpmaktadır. Anne eğitim durumu da baba eğitim durumuna benzer şekilde %82 oranındadır. Öğrencilerin nerdeyse yarıya yakını %43 ile meslek/imam hatip lisesi mezunlarından oluşmaktadır.

2.6.2. Kısmi En Küçük Kareler Yöntemi ile Yapılan Yol Analizine İlişkin Sonuçlar

Aşağıda yer alan Şekil 4’te Kısmi En Küçük Kareler yaklaşımı ile elde edilen Yapısal Eşitlik Modeli yer almaktadır. Model, araştırmaya ilişkin başlangıçta oluşturulan teorik modeli test etmektedir. Şekile bakıldığında ölçekte yer alan alt boyutların toplam puanlarının aritmetik ortalaması alınarak modele dahil edilmiştir. Analiz tekniği açısından bakıldığında tek yönlü oklar regresyon yollarını temsil etmektedir. Şekilde yer alan dikdörtgen biçimindeki şekiller gözlenen değişkenleri temsil ederken, elips biçimindeki şekiller ise örtük değişkenleri temsil etmektedir. Sosyal sermaye elipsi ile 3x2 başarı hedefi modeli elipsi arasındaki tek yönlü ok ise araştırmanın hipotezini temsil etmektedir.

Şekil 4. Kısmi En Küçük Kareler (KEKK) Yol Analizi Sonuçları

Modele ilişkin değerlendirmeye ölçeklerin alt boyutlarından başlanacaktır. Sosyal sermaye alt boyutlarına bakıldığında teorik modelin başlangıcında yer alan ortak değerler alt boyutunun analiz edilen modelden çıkarıldığı görülmektedir. Bunun sebebi genel kabul görmüş 0.40 regresyon katsayısının altındaki boyutların yeterli olmayacağıdır. Garson (2016:71) kitabında ilgili değerlendirmeye yer vermektedir. Bu değerlendirme ışığında regresyon katsayısı 0.27 olan ortak değerler alt boyutu analizden çıkarılarak model tekrar hesaplanmıştır. Elde edilen değerler aşağıda yer almaktadır.

Tablo 4. İç Model İçin Yol Katsayıları * $p<0.05$

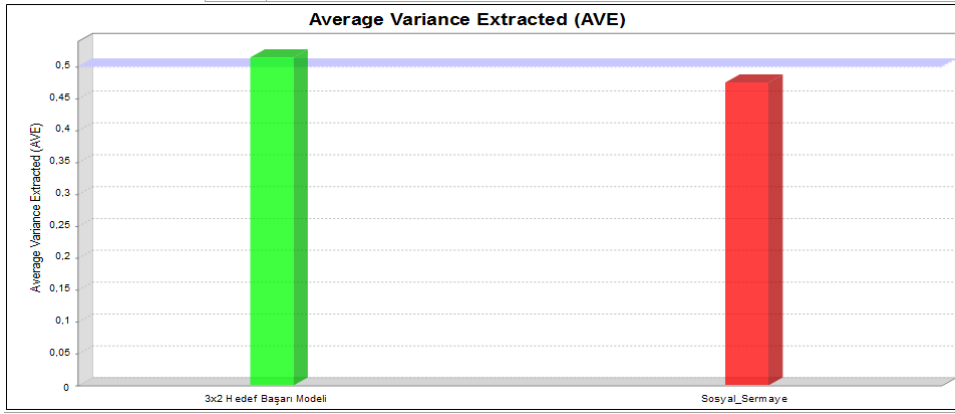
	3x2 Başarı Hedef Modeli Yol Katsayısı	Sosyal Sermaye Yol Katsayısı
3x2 Başarı Hedef Modeli	-	-
Sosyal Sermaye	0.460*	-

İç model yol katsayısının istatistiksel olarak anlamlı ($p<0.05$) olduğu bulgusu araştırmanın H_1 hipotezinin kabul edilmesini ortaya koymaktadır. Dolayısı ile H_0 hipotezinin reddedilmesi gerekecektir. Bulunan regresyon katsayısı sosyal sermayenin akademik başarıyı temsil eden 3x2 başarı hedef modelini etkilediğini söyleyebiliriz. Sosyal sermaye 3x2 hedef başarı modelini 0.46 regresyon katsayısı ile etkiler. Bu demektir ki sosyal sermayedeki, 1 birimlik artış hedef başarı modelinde %46 pozitif anlamlı değişimi sağlayacaktır.

Tablo 5. AVE Değerleri

	AVE	Birleşik Güvenilirlik	R^2	Cronbach Alfa	f^2
Sosyal Sermaye	0.514	0.863		0.808	
3x2 Başarı Hedef Modeli	0.475	0.773	0.211	0.619	0.268

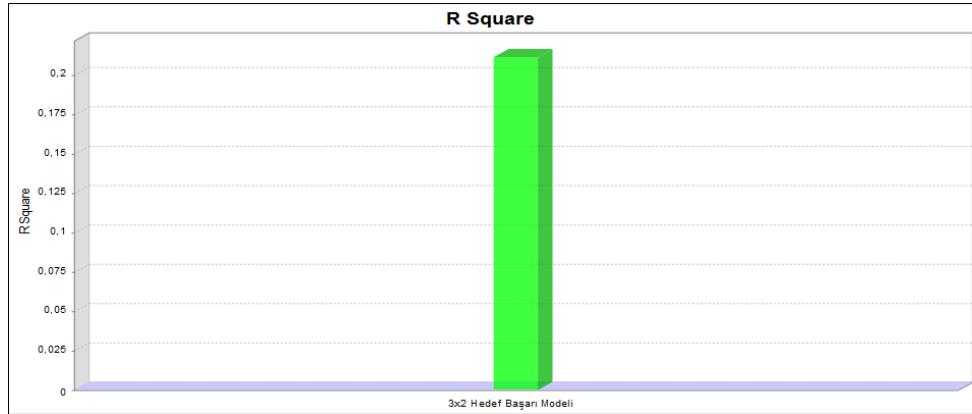
Tablo 5’te görülen ve Grafik 1’de görselleştirilen AVE değerlerinin 0.50’den büyük çıkması yansıtıcı modelin yakınsama geçerliliğinin yeterli olduğunu ifade etmektedir. Tablo 5’te yer alan AVE değeri aynı zamanda komunalite değeri olarak da bilinmekte olup gizli değişkenin kendi gözlenen değişkenindeki değişimi ne oranda açıkladığını ortaya koymaktadır. İçsel tutarlılık güvenilirliğini göstermek için birleşik güvenilirlik değerinin 0.70 ve daha yüksek olması istenmektedir. Birleşik güvenilirlik değerleri 0.70’ den daha yüksek çıktığından içsel tutarlılıktan söz edilebilir (Bakırtaş ve Kandemir, 2017). İç güvenilirliği gösteren cronbach alfa değerlerinin sosyal sermaye ölçeği 0.808, 3x2 başarı hedef modeli 0.619 değeri olarak bulunmuştur. Kalaycı (2010) 0.60 ve üzeri güvenilirlik katsayısının analiz için kullanılabilir olduğunu ifade etmektedir. Bu bakımdan 0.70 güvenilirlik katsayısının altında olan bu değer de analizde kullanılabilir olarak değerlendirilmiştir. Bu sonuçlardan ölçüm modelinin güvenilir olduğu söylenebilir. Güvenilirlik katsayıları (Cronbach Alfa) katsayıları bakımından analizin yapıyı ölçülebilir olduğu ön kabulü kabul edilmektedir.

Grafik 1. AVE Değerleri

Yine Tablo 5’de yer alan ve Grafik 2’de görselleştirilen R^2 değeri için 3x2 hedef başarı modelinin %21’nin sosyal sermaye tarafından açıklandığı yorumu yapılabilir.

Yansıtıcı modelin geçerliliğini test etmede kullanılan diskriminant geçerlilik değerleri aşağıdaki tabloda verilmektedir.

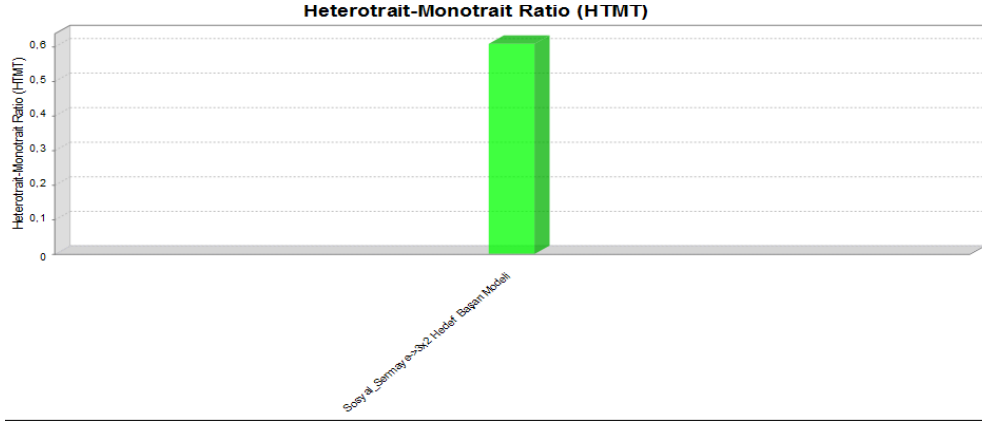
Grafik 2. R^2 Değerleri

Tablo 6. Diskriminant Geçerliliğinin Testi İçin Fornell-Larcker Kriteri ve İç İlişki Katsayıları

	3x2 Başarı Hedef Modeli Yol Katsayısı	Sosyal Sermaye Yol Katsayısı
3x2 Başarı Hedef Modeli	0.717*	-
Sosyal Sermaye	0.460	0.689*

Tablo 6’da yer alan yıldız (*) ile belirtilen ve Grafik 3’te grafiği gösterilen değerler, Tablo 5’de yer alan AVE değerlerinin kareköklerini göstermekte olup diğer ifadeler ise iç ilişki katsayılarını ifade etmektedir. Diskriminant geçerliliğin sağlanabilmesi için AVE değerlerinin kareköklerinin diğer değerlerden yani gizil değişkenler arasındaki diğer iç ilişki değerlerinden büyük olması istenmektedir. Tablo 6’da yıldız (*) ile belirtilen değerlerin iç ilişki değerlerinden büyük olmasından dolayı diskriminant geçerliliğinin en iyi şekilde sağlandığını

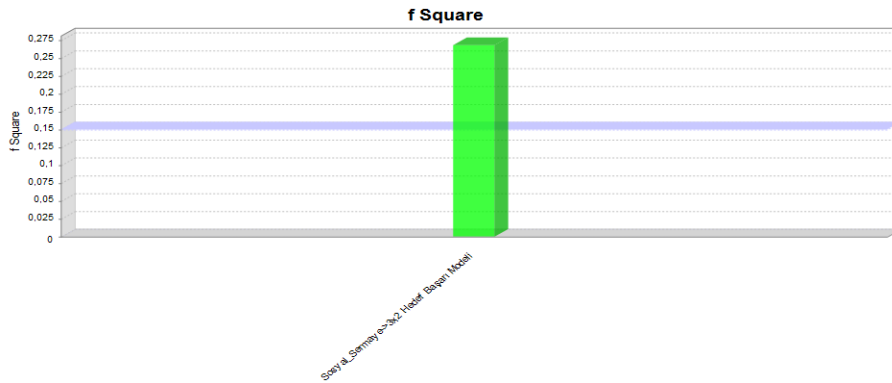
söyleyebiliriz.

Grafik 3. Diskriminant Geçerliliği

Tablo 7. f^2 (GoF) Değeri

	3x2 Başarı Hedef Modeli Yol Katsayısı	Sosyal Sermaye Yol Katsayısı
3x2 Başarı Hedef Modeli	-	-
Sosyal Sermaye	0.268	-

Grafik 4. f^2 (GoF) Değeri

Bu çalışma için Tablo 7’de verilen ve Grafik 4’te gösterilen GoF değeri (yakınsak geçerlilik ile etki büyüklüğünün birleştirilmiş değer ölçüsü (Garson, 2017:72).) sosyal sermayenin, hedef başarı modeline etkisinde elde edilen değer 0.268’dir. Bu değerlerin tümünün eşik değerlerin orta seviye kabul edilebilir değeri olan 0.15’i (Shaikh ve Varshney, 2012) geçtiği için modelin geçerli olduğu söylenebilmektedir.

3. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Piyasanın ara eleman ihtiyacını karşılamak üzere öğrenci yetiştirmek üzere kurulu meslek yüksek okullarında akademik başarı istihdam edilen/edilecek olan işletmeler için basit göstergelerden biridir. Ancak istihdam edilme gerekçeleri içinde en önemli değişken olarak da görülmeyebilir. Bu bakımdan değerlendirildiğinde işletmelerin insan kaynağı tercihinde sosyal sermayenin de etkisi olduğu kabul edilen gerçeklerden biridir. Birey nasıl sosyal sermaye birikimi ile eğitim hayatında başarı bakımından etkileniyorsa, iş yaşamındaki başarısı da sosyal sermaye bakımından etkilenecektir. Bu etki ilişkisi bakımından yapılan bu çalışma sosyal sermayenin başarıyı etkilemesini Kısmi En Küçük Kareler Yaklaşımı ile Yapısal Eşitlik Modeli analizi kullanarak test edilmiştir. Ulaşılan sonuç ise sosyal sermayenin başarıyı etkilediği sonucudur. Bu etki SmartPLS 3.0 paket programında test kabul değerleri bakımından değerlendirilerek kabul edilmiştir. Kabul edilen bu etkiye göre sosyal sermayede 1 birimlik olumlu değişim akademik başarıda %46 olumlu değişime sebep olmaktadır. Bu açıdan değerlendirildiğinde ulaşılan nihai sonuç ise öğrencinin akademik başarısının sadece derslere olan ilgi, ders çalışma gibi etkinliklerle değil bunun yanı sıra insan ilişkilerinin, toplumsal değerlerin, güven duygusunun ve bireysel değerlerin birikimleri ile akademik başarıyı daha da arttırabileceğini göstermektedir. Dolayısı ile sosyal sermayenin örgütsel uyumu ve örgütler içindeki başarıyı etkilemesi tüm yönetici ve eğitimcilerin göz önünde bulundurulması gereken önemli bir değişkendir. Akman ve Abaslı (2017:281) çalışmalarında okullarda sosyal sermaye ve yaratıcılık düzeyinin yükseltilmesi risk alabilecek eğitimcilerin ve yöneticilerin olması gerekliliğine vurgu yaparken, çalışmamızın da sonucunu destekler bir yaklaşımı ortaya koymaktadır. Eğitimcilerin, okullarda sosyal sermayenin artmasına yönelik risk alması öğrencinin akademik başarısını da olumlu etkileyecektir. Akman (2017:272), çalışmasında öğretmenlerin sosyal sermayelerinin orta düzeyde olduğunu sonucuna ulaşmış ve kendi sonuçları diğer çalışmalarla desteklemektedir. Eğitimcilerin sosyal sermaye düzeylerinin orta düzey olması çalışmamızın sonucu bakımından öğrencilerin akademik başarısının da orta düzeyde olmasına etki edecektir. Ardahan ve Ezici'nin (2015:31) yaptıkları çalışma kendi araştırmamıza konu bakımından benzerlik taşırken, evren bakımından ilköğretim 8. Sınıf öğrencilerine uygulanması sebebi ile farklılık göstermektedir. Bu farklılığı göz ardı ettiğimizde Ardahan ve Ezici'nin (2015) ulaştığı sonuç sosyal sermaye ile başarı arasında anlamlı bir ilişkinin olduğudur, bizim çalışmamızda da sosyal sermaye başarıyı anlamlı şekilde etkilemesi konunun daha genele yayılabileceğini göstermektedir.

Bu değerlendirmeler ışığında öğrencilerin akademik başarısının artması için toplumdaki genel güven seviyesinin artmasını sağlayacak eğitim programlarının uygulanması, grup aidiyetini artırıcı faaliyetlerin eğitimciler ve yöneticiler tarafından desteklenmesi, bireylerin ilişkili olduğu kurumlara karşı duydukları güvenin artması ve bireylerin de uzun süreli birbirini tanıdığı kişiler ile ilişkilerini kolay bir biçimde koparmadan stratejik güvenlerini arttırmaya yönelik bir biçimde yaşam biçimini incelemeleri, çalışmanın önerileri olarak sunulmaktadır.

KAYNAKÇA

- Altay, A. (2007), “Bir Kamu Malı Olarak Sosyal Sermaye ve Yoksulluk İlişkisi”, **Ege Akademik Bakış Dergisi**, S.7(1), ss.337–362.
- Akman, Y. ve Abaslı K. (2017), “Sosyal Sermaye ve Örgütsel Yaratıcılık Arasındaki İlişkilerin Öğretmen Algularına Göre İncelenmesi”, **Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi**, S.6(2), ss.269-286.
- Akman, Y. (2017), “Okullarda Sosyal Sermaye ve Öğretmen Özdeşleşmesi İlişkisinde Lider-Üye Etkileşiminin Aracılık Etkisi”, **Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, S.6(1), ss.263-281.
- Ames C. (1992), “Classrooms: Goals, Structures and Student Motivation”, **Journal of Educational Psychology**, Vol.84, pp. 261–267.
- Ardahan, F. ve Ezici, M. (2015), “İlköğretim Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Sermaye Profili, Sosyal Sermaye ve Başarı Durumunun Çeşitli Demografik Değişkenlere Göre Değerlendirilmesi: Antalya Örneği”, **Sakarya University Journal of Education**, S.5(1), ss.16-36.
- Aydın, A., Selvitopu, A., Kaya, M. (2018), “Sınıf Yönetimi Alanındaki Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi”, **Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, S.18(1), ss.41-56.
- Aynacı, C. (2022), “Sosyal Sermayenin Akademik Yolculuğu: “YÖK-TEZ” Örneğinde Bibliyometrik Bir Analiz”, **Pesa International Journal Of Social Studies**, S.8(1), ss.42-57.
- Bakan, I. ve Güler, B. (2017), “Duygusal Zekânın, Yaşam Doyumu ve Akademik Başarıya Etkileri ve Demografik Özellikler Bağlamında Algı Farklılıkları”, **Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi**, S.19(33), ss.1-11.
- Bakırtaş, F. M., Kandemir, H. (2017), “A Field Research On The Relationship Between The Reason For Joining The Union And Organizational Justice”, **HAK-İŞ Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi**, S.7(15), ss.303-318.
- Bayat, B. (2014), “Uygulamalı Sosyal Bilim Araştırmalarında Ölçme, Ölçekler ve “Likert” Ölçek Kurma Tekniği”, **Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, S.16(3), ss.1-24.
- Baykal, Ş., ve Gürbüz, S. (2016), “Sosyal Sermaye ve Bireyler Arası Güven İlişkisinin Sosyal Ağ Analizi ile İncelenmesi”, **İş ve İnsan Dergisi**, S.3(2), ss.77-91.
- Bordieu, P., Wacquant, L. (1992), “*An Invitation to Reflexive Sociology*”, Chicago: University of Chicago Press.
- Bulut, E., ve Çavuş, G. (2015), “Liderlik, Motivasyon ve Ödüllendirme İlişkilerinin İncelenmesinde Kısmi En Küçük Kareler Yol Analizinin Kullanılması”, **Çankırı Karatekin Üniversitesi İİBF Dergisi**, S.5(2), ss.591-614.
- Çil, E., ve Çepni, S. (2016), “Kavramsal Değişim Yaklaşımının Bilimin Doğası Hakkındaki Görüşler ve Işık Ünitesindeki Akademik Başarı Üzerine Etkileri”, **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, S.31(1), ss.82-96.

- Dağdelen, M. Ç. (2021), “*Neo-Sosyal Sermaye Mekânları Olarak Sosyal Medya Mecraları*”, Felsefe, Sosyoloji ve Filoloji Alanında Akademik Çalışmalar, Karadeniz Kitap, İstanbul.
- Ekinci A., (2008), “*Genel Liselerdeki Sosyal Sermaye Düzeyinin ÖSS Başarısına Etkisi*”, **Doktora Tezi**, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Fukuyama F. (1999), “*Social Capital and Civil Society*”, Prepared For Delivery at the IMF Conference on Second Generation Reforms, <http://www.imf.org/external/pubs/ft/seminar/1999/reforms/fukuyama.htm> (Erişim Tarihi: 15.07.2018).
- Garson, D. (2016), “*Partial Least Squares Regression And Structural Equation Models*”, Asheboro: Statistical Associates.
- Günkör, C., ve Özdemir, M. Ç. (2017), “*Sosyal Sermaye ve Eğitim İlişkisi*”, **Journal of Turkish Educational Sciences**, S.15(1), ss.70-90.
- Hacıömeroğlu G., Bilgen S., Tabuk M. (2013), “*Başarı Duygusu Ölçeği İlkokul’un Türkçe’ye Uyarlama Çalışması*”, **Eğitim Bilimleri Dergisi**, S.38, ss.85-96.
- Kalaycı, Ş. (2010), **SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri**, Asil Yayın Dağıtım, Ankara.
- Karadağ, E., İşçi, Sabiha., Öztekin, Ö., ve Anar, S. (2016), “*Okul İklimi ve Akademik Başarı İlişkisi: Bir Meta-Analiz Çalışması*”, **İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, S.17(2).
- Karadeniz, Ş., ve Yılmaz, B. (2016), “*Sosyal Sermaye Bağlamında Kütüphane Kurumu*”, **Bilgi Dünyası**, S.16(2).
- Karagül M, ve Masca M. (2005), “*Sosyal Sermaye Üzerine Bir İnceleme*”, **Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi**, S.1, ss.37-52.
- King K.N. (2004), “*Social Capital and Nonprofit Leaders*”, **Nonprofit Management and Leadership**, Vol.14(4), pp.471–487.
- Kılıç, M. E., Koçyiğit, A. (2017), “*Sosyal Sermayenin İnovasyon Üzerindeki Etkisinin Türkiye Açısından İncelenmesi: Mekansal Ekonometrik Analiz*”, **Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, S.50, ss.95-120.
- Mcclenaghan P. (2000), “*Social Capital: Exploring the Theoretical Foundations of Community Development Education*”, **British Education Research Journal**, Vol.26(5), pp.565-582.
- Nahapiet J., and Ghoshal S. (1998), “*Social Capital, Intellectual Capital, and the Organizational Advantage*”, **Academy of Management Review**, Vol.23, pp.242–266.
- Nie, N., Hull, C., & Bent, D. (2011). “*IBM Statistical Package For The Social Sciences (SPSS Version 20)*”. **Computer Software**. Chicago, IL: SPSS.
- OECD, (2001), *The Well-being of Nations, The Role of Human and Social Capital*, Centre for Educational Research and Innovation.
- OECD, (2018) <http://www.compareyourcountry.org/pisa/country/TUR?lg=en> (Erişim Tarihi:15.11.2018).

- Öztürk, T. A. (2021), “*Sosyal Sermaye Kuramının Müzik Araştırmalarında Kullanılması: Kısa Bir Literatür Çalışması*”, **Eurasian Journal of Music and Dance**, S.19, ss.122-135.
- Print, M. and Coleman D., 2003, “*Towards Understanding of Social Capital and Citizenship Education*”, **Cambridge Journal of Education**. Vol.33(1), pp.123-149.
- Putnam, R. D. (1995), “*Bowling Alone: America’s Declining Social Capital*”, **Journal of Democracy**, Vol.6(1), pp.65-78.
- Ringle, C., Wende, S., ve Will, A. (2005), SmartPLS 3.0 (Version 3.2. 0.). **Computer Software**, <http://www.smartpls.de> (Erişim Tarihi: 11 Mayıs 2017).
- Seçer B. (2009), “*İşgücü Piyasasında Sosyal Sermaye*”, **Kamu-İş Dergisi**, S.10(3), ss.103-130.
- Shaikh, M. W., ve Varshney, D. (2012), “*Structural Properties And Electrical Resistivity Behaviour Of La_{1-x}K_xMnO₃ (X= 0.1, 0.125 And 0.15) Manganites*”, **Materials Chemistry and Physics**, Vol.134(2-3), pp.886-898.
- Ulubey, Ö., ve Toraman, Ç. (2015), “*Yaratıcı Drama Yönteminin Akademik Başarıya Etkisi: Bir Meta-Analiz Çalışması*”, **Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, S.12(32), ss.195-220.
- Tsai W. and Ghoshal S. (1998), “*Social Capital and Value Creation: The Role of Intrafirm Networks*”, **Academy of Management Journal**, Vol.41, pp.464–476.
- Türker, M.V., (2011), Bilimsel Araştırma Yöntemleri I. http://www.volkanturker.com.tr/bayders/iky-bay_09_aras-tasarimi-1.pdf, (Erişim Tarihi:01.03.2018)
- Vergil, H., ve Bahtiyar, B. (2017), “*Ekonomik Büyüme Farklılıklarının Açıklanmasında Sosyal Sermayenin Etkisi: Güven Düzeyi Üzerinden Karşılaştırmalı Bir Analiz*”, **Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi**, S.13(5), ss.673-686.
- Yıldız, M., ve Akyol, H. (2014), “*İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Okuduğunu Anlama, Okuma Motivasyonu ve Okuma Alışkanlıkları Arasındaki İlişki*”, **Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi**, S.31(3), ss.793-815.
- Yılmaz, V. (2004), “*Lisrel ile Yapısal Eşitlik Modelleri: Tüketici Şikayetlerine Uygulanması*”, **Eskişehir Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**. S.1, ss.77-90.